

İlgili Kanun / Madde
4857 S. İşK/17-21,25

T.C
YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2023/14011

Karar No. 2023/ 11613

Tarihi: 11.09.2023

- GEÇERLİ FESİH HAKLI FESİH AYRIMI
- FESHİN GEÇERLİ OLUP OLMADIĞINA İŞE İADE DAVASINDA KARAR VERİLİP FESHİN HAKLI OLUP OLMADIĞININ DEĞERLENDİRİLMESİNİN İLERİDE AÇILACAK DAVALARA BIRAKILAMAYACAĞI
- FESHİN HAKLI OLUP OLMADIĞININ DA İŞE İADE DAVASINDA DEĞERLENDİRİLMESİNİN GEREKTİĞİ

ÖZETİ: Haklı neden geçerli neden ayrımı özellikle işçinin davranışları nedeniyle yapılan fesihlerde önem arz etmekte olup her haklı neden aynı zamanda bir geçerli neden iken her haksız fesih geçersiz nedenle fesih anlamına gelmez.

4857 sayılı Kanun'un gerekçesine göre geçerli sebepler Kanun'un 25 inci maddesinde belirtilenler kadar ağırlıklı olmamakla birlikte, işin ve işyerinin normal yürüyüşünü olumsuz etkileyen hâllerdir. Bu nedenle geçerli fesih için söz konusu olabilecek sebepler, işçinin iş görme borcunu kendisinden kaynaklanan veya işyerinden kaynaklanan sebeplerle ciddi bir biçimde olumsuz etkileyen ve iş görme borcunu gerektirdiği şekilde yerine getirmesine olanak vermeyen sebepler olabilecektir. Sonuçta, iş ilişkisinin sürdürülmesinin işveren açısından önemli ve makul ölçüler içinde beklenemeyeceği durumlarda feshin geçerli nedene dayandığını kabul etmek gerekecektir. Belirtmek gerekir ki feshin haklılığının değerlendirilmesinin ileride açılması muhtemel olacak

davasına bırakılarak işe iade davası bakımından en azından geçerli nedenin varlığının kabul edilmesi tüm davalar açısından uygulanabilir değildir. Uyuşmazlığın giderilmesi istemine konu dava dosyalarında, ilâmın İlgili Hukuk bölümünün (5) numaralı paragrafında yer verilen ilâm örneğinde olduğu şekilde, ceza davası gibi ileride sonucu değiştirebilecek bir olgunun varlığı iddia edilmediğine göre mevcut deliller kapsamında feshin haklı olup olmadığı değerlendirilmesi gerekir. Bu husus gözetilmeden, feshin haklı nedene dayalı olup olmadığı ileride açılması muhtemel alacak davasında tartışılmak üzere değerlendirilmemiş olması doğru bulunmamıştır.

I. BAŞVURU

Başvurucu vekili dilekçesinde; iş sözleşmelerinin iş için yapılan harcamaların belgelendirilmesinde sahte evrakın kullanılması sebebiyle haklı nedenle sonlandırıldığını, işçi işveren arasındaki güven temelini çöktüğünü, aynı sebeple iş sözleşmesi sona eren bir işçi tarafından açılan kıdem ve ihbar tazminatı talepli davada da feshin haklı nedene dayalı olduğunun kabul edildiğini, işçilerden ikisine yönelik işverence açılan alacak davasının ise kabul edildiğini, buna rağmen İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 26. Hukuk Dairesi tarafından iş sözleşmesinin feshinin haklı nedene dayalı olmadığı ancak geçerli neden bulunduğu kabul edilmişken İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 50 ve 41. Hukuk Dairelerince feshin haklılığının ileride açılacak alacak davasında tartışılması gerektiği belirtilerek en azından geçerli nedenin varlığının kabul edildiğini, buna göre İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 26. Hukuk Dairesinin 21.02.2023 tarihli ve 2022/3355 Esas, 2023/194 Karar sayılı kararı ile İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 50. Hukuk Dairesinin 07.12.2022 tarihli ve 2022/2496 Esas, 2022/1946 Karar sayılı ve 41. Hukuk Dairesinin 21.03.2022 tarihli ve 2021/1307 Esas, 2022/355 Karar sayılı ilâmları arasında uyuşmazlık bulunduğunu belirterek uyuşmazlığın giderilmesini talep etmiştir.

II. BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ HUKUK DAİRELERİ BAŞKANLAR KURULU KARARI

İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi Hukuk Daireleri Başkanlar Kurulunun 23.06.2023 tarihli ve 2023/22 Esas sayılı kararı ile; davacıların saha personel elemanı olarak çalıştıkları sırada kendilerine tahsis edilen aracın benzin masrafının ve otopark ücretlerinin faturalarının işverene ibrazı ile işveren tarafından ödendiğini ancak işten çıkarılan davacıların sundukları otopark ücreti fişlerinin diğer çalışanlardan çok yüksek bedelli olması neticesinde şüphe üzerine işverence yapılan incelemede araç takip sistemi kayıtlarına göre otopark fişlerinde kayıtlı gün ve saatlerde aracın otoparkta bulunmadığı hâlde otoparktaymış gibi fiş kesildiği ve davacılar tarafından bu fişlerin işverene ibrazı ile bedellerinin davacılar tarafından

işverenden tahsil edildiği, bu tespit üzerine işverence işçilerin iş sözleşmelerine son verildiği, davacıların dışarıda yaptıkları diğer harcamaları da otopark fişi kestirmek suretiyle amirlerin bilgisi dâhilinde işverenden tahsil ettiklerini beyan ettikleri, davalı işveren tanıklarının ise işyerinde böyle bir uygulama olmadığını belirttikleri, her üç dosyada da İlk Derece Mahkemelerince meydana gelen olayın haklı fesih ağırlığında olmadığı ancak geçerli fesih olduğu kabul edilerek işe iade davalarının reddine karar verildiği, İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 26. Hukuk Dairesince açıkça feshin haksız ancak geçerli olduğunun değerlendirildiği, İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 41. Hukuk Dairesi ve İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 50. Hukuk Dairesince ise mevcut delillerle haklı fesih iddiasına ilişkin bir tespit yapılamadığından işe iade davası yönünden geçerli fesih olduğu yönünde değerlendirme yapıldığı, buna göre Bölge Adliye Mahkemesi Daireleri arasında haklı fesih konusunda değerlendirme ve sonuç bakımından uyuşmazlık bulunduğu, oy çokluğuyla uyuşmazlığın İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 41. Hukuk Dairesi ve İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 50. Hukuk Dairesi kararları doğrultusunda giderilmesi gerektiği gerekçesiyle dosyanın Dairemize gönderilmesine karar verilmiştir.

III. UYUŞMAZLIĞIN GİDERİLMESİ İSTEMİNE KONU KARARLAR

A. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 26. Hukuk Dairesinin 21.02.2023 Tarihli ve 2022/3355 Esas, 2023/194 Karar Sayılı Kararı

İlk Derece Mahkemesince feshin haklı değil ise de geçerli nedene dayalı olduğu kabul edilerek işe iade davasının reddine dair verilen kararın taraflarca istinaf edilmesi üzerine Bölge Adliye Mahkemesince; davacı tarafça usulsüz ve gerçeği yansıtmayan otopark fişleri sunulması gerekçe gösterilerek iş sözleşmesinin işverence haklı nedene dayalı olduğu belirtilerek feshedildiği, davacının savunması ve tanık beyanları değerlendirildiğinde başka masrafların gider olarak gösterilememesi dolayısıyla otopark fişi kesilerek masraf gösterme şeklinde çalışanlar arasında bir işyeri uygulaması olduğu, feshin haklı feshi gerektirir boyutta olduğundan söz edilemeyeceği ancak sözü edilen eylem işverenin güvenini zedeleyici mahiyette olduğundan iş sözleşmesinin devamının davalı işverenden beklenemeyeceği, bu nedenle feshin haklı olmasa da geçerli nedene dayandığı gerekçesiyle tarafların istinaf başvurularının esastan reddine karar verilmiştir.

B. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 41. Hukuk Dairesinin 21.03.2022 Tarihli ve 2021/1307 Esas, 2022/355 Karar Sayılı ve 50. Hukuk Dairesinin 07.12.2022 Tarihli ve 2022/2496 Esas, 2022/1946 Karar Sayılı Kararları

İlk Derece Mahkemesince feshin haklı değil ise de geçerli nedene dayalı olduğu kabul edilerek işe iade davasının reddine dair verilen kararın taraflarca istinaf edilmesi üzerine Bölge Adliye Mahkemelerince; ciddi, önemli ve somut olayların haklı kıldığı şüphe, güven potansiyeline sahip olmaksızın ifa edilemeyecek iş için işçinin uygunluğunu ortadan kaldırdığından, davalı tarafça yapılan fesih yönünden haklı feshin açılan alacak davasında tartışılmak üzere işveren yönünden

geçerli fesih şartlarının oluştuğu gerekçesiyle tarafların istinaf başvurularının esastan reddine karar verilmiştir.

IV. GEREKÇE

A. Uyuşmazlık

Uyuşmazlık, feshin haklı nedene dayalı olup olmadığının işe iade davasında belirlenmesi gerekip gerekmediğine ilişkindir.

B. İlgili Hukuk

1. Bölge adliye mahkemelerinin benzer olaylarda kesin nitelikteki kararları arasındaki uyumsuzluğun giderilmesi isteminin hukuki dayanağı, 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun'un (5235 sayılı Kanun) 35 inci maddesinde yer alan düzenlemedir.

2. 5235 sayılı Kanun'un 35 inci maddesinin birinci fıkrasının (3) üncü bendinde yer alan düzenlemeye göre; "Re'sen veya bölge adliye mahkemesinin ilgili hukuk veya ceza dairesinin ya da Cumhuriyet başsavcısının, Hukuk Muhakemeleri Kanunu veya Ceza Muhakemesi Kanununa göre istinaf yoluna başvurma hakkı bulunanların, benzer olaylarda bölge adliye mahkemesi hukuk veya ceza dairelerince verilen kesin nitelikteki kararlar arasında ya da bu mahkeme ile başka bir bölge adliye mahkemesi hukuk veya ceza dairelerince verilen kesin nitelikteki kararlar arasında uyumsuzluk bulunması hâlinde bu uyumsuzluğun giderilmesini gerekçeli olarak istemeleri üzerine, kendi görüşlerini de ekleyerek Yargıtaydan bu konuda bir karar verilmesini istemek" bölge adliye mahkemesi ceza daireleri başkanlar kurulu ve hukuk daireleri başkanlar kurulunun görevleri arasında sayılmıştır.

3. 5235 sayılı Kanun'un 35 inci maddesinin ikinci fıkrasına göre ise "(3) numaralı bende göre yapılacak istemler, ceza davalarında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına, hukuk davalarında ise ilgili hukuk dairesine iletilir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı uyumsuzluk bulunduğu kanaat getirmesi durumunda ilgili ceza dairesinden bir karar verilmesini talep eder. Uyuşmazlığın giderilmesine ilişkin olarak dairece bu fıkra uyarınca verilen kararlar kesindir."

4. 4857 sayılı İş Kanunu'nun (4857 sayılı Kanun) 18 inci maddesi ile 25 inci maddesinin (II) numaralı bendinin (e) alt bendi.

5. Yargıtay (Kapatılan) 22. Hukuk Dairesinin 24.01.2017 tarihli ve 2017/482 Esas, 2017/818 Karar sayılı ilâmının ilgili bölümü şu şekildedir:

"...

Dosya kapsamına göre, davacının iddiaya konu parayı uhdesine geçirip geçirmediği, dolayısıyla feshin haklı olup olmadığı bu aşamada sabit değildir. Ceza davası da, temyiz aşamasındadır. Ne var ki, kamera kayıtlarına yansıyan işçi davranışlarından, işverende davacıya karşı haklı ve katlanılması beklenemeyecek bir şüphenin oluştuğu, bu şüphenin işveren ve işçi arasındaki güven ilişkisinin zedelenmesine yol açtığı ve iş ilişkisinin devam ettirilmesinin işverenden

beklenilemeyeceği sonucuna ulaşılmaktadır. Bu halde, mevcut durum itibarıyla şüphe feshinin koşullarının oluşması sebebiyle, feshin en azından geçerli fesih boyutunda olduğu kabul edilmeli ve dava reddedilmelidir. Feshin haklı sebebe dayanıp dayanmadığı hususunun tartışılması ise, ileride açılması muhtemel alacak davasına bırakılmalıdır.

..."

C. Değerlendirme

1. Uyuşmazlığın giderilmesi istemine konu dava dosyalarında; işverence, işçilerin kendilerine ödenmesi için sundukları otopark fişleri ile kullandıkları araçların takip sisteminde buldukları pozisyonların karşılaştırıldığı, otopark fişlerinin rut planı ve araç takip sisteminin verdiği bilgilerle örtüşmediği gerekçesiyle 4857 sayılı Kanun'un 25 inci maddesinin (II) numaralı bendinin (e) alt bendi kapsamında iş sözleşmelerine son verilmiştir. Davacılar, işverende amirlerin bilgisi dâhilinde yapılan diğer harcamalar için de otopark fişi kestirmek suretiyle bu harcamaların işverenden tahsil edildiğini iddia etmişlerdir. Davalı işveren tanıkları ise iş için tahsis edilen aracın ziyaretler sırasında otopark ücretlerinin işverence karşılandığını, işverende iddia edilen şekilde bir uygulama olmadığını beyan etmişlerdir. İlk Derece Mahkemelerince meydana gelen olayın haklı fesih ağırlığında olmadığı ancak geçerli fesih olduğu kabul edilerek işe iade davalarının reddine karar verilmiştir. Kararlara karşı davacı taraf feshin geçersizliği iddiası ile davalı taraf ise feshin haklı nedene dayalı olduğu savunmasıyla istinaf yoluna başvurmuştur.

2. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 26. Hukuk Dairesince; başka masrafların gider olarak gösterilememesi dolayısıyla otopark fişi kesilerek masraf gösterme şeklinde çalışanlar arasında bir işyeri uygulaması olduğu, feshin haklı feshi gerektirir boyutta olduğundan söz edilemeyeceği ancak sözü edilen eylem işverenin güvenini zedeleyici mahiyette olduğundan iş sözleşmesinin devamının davalı işverenden beklenemeyeceği, bu nedenle feshin haklı olmadığı ancak geçerli nedene dayandığı kabul edilmiştir.

3. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 41 ve 50. Hukuk Dairelerince; ciddi, önemli ve somut olayların haklı kıldığı şüphe, güven potansiyeline sahip olmaksızın ifa edilemeyecek iş için işçinin uygunluğunu ortadan kaldırdığından, davalı tarafça yapılan fesih yönünden haklı feshin açılan alacak davasında tartışılmak üzere işveren yönünden geçerli fesih şartları olduğu kabul edilmiştir.

4. 4857 sayılı Kanun'un 18 vd. maddeleri uyarınca, iş güvencesinin kapsamına giren işçinin iş sözleşmesini süreli fesih bildirimini ile fesheden işveren, geçerli bir nedene dayanmak zorundadır. Geçerli nedenin tanımına Kanun'da yer verilmiş olmayıp bu neden Kanun'a göre işçinin davranışlarından veya yeterliliğinden kaynaklanan neden olabileceği gibi işletme, işyeri ve işin gereklerinden kaynaklanan nedenler olmalıdır.

5. Haklı neden geçerli neden ayırımı özellikle işçinin davranışları nedeniyle yapılan fesihlerde önem arz etmekte olup her haklı neden aynı zamanda bir geçerli

neden iken her haksız fesih geçersiz nedenle fesih anlamına gelmez.

6. 4857 sayılı Kanun'un gerekçesine göre geçerli sebepler Kanun'un 25 inci maddesinde belirtilenler kadar ağırlıklı olmamakla birlikte, işin ve işyerinin normal yürüyüşünü olumsuz etkileyen hâllerdir. Bu nedenle geçerli fesih için söz konusu olabilecek sebepler, işçinin iş görme borcunu kendisinden kaynaklanan veya işyerinden kaynaklanan sebeplerle ciddi bir biçimde olumsuz etkileyen ve iş görme borcunu gerektiği şekilde yerine getirmesine olanak vermeyen sebepler olabilecektir. Sonuçta, iş ilişkisinin sürdürülmesinin işveren açısından önemli ve makul ölçüler içinde beklenemeyeceği durumlarda feshin geçerli nedene dayandığını kabul etmek gerekecektir.

7. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 41 ve 50. Hukuk Dairelerince şüphe feshine değinilerek haklı nedene dayalı olup olmadığı ilerde açılması muhtemel alacak davasında tartışılmak üzere fesih tarihinde en azından geçerli nedenin varlığı kabul edilmiş ise de işçiler tarafından gerçekleştirilen feshe konu eylem sabit olup işe iade davalarının tarafları arasındaki uyuşmazlık, feshe konu eylemin işveren bilgisi dâhilinde gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğidir.

8. Belirtmek gerekir ki feshin haklılığının değerlendirilmesinin ilerde açılması muhtemel alacak davasına bırakılarak işe iade davası bakımından en azından geçerli nedenin varlığının kabul edilmesi tüm davalar açısından uygulanabilir değildir. Uyuşmazlığın giderilmesi istemine konu dava dosyalarında, ilâmın İlgili Hukuk bölümünün (5) numaralı paragrafında yer verilen ilâm örneğinde olduğu şekilde, ceza davası gibi ilerde sonucu değiştirebilecek bir olgunun varlığı iddia edilmediğine göre mevcut deliller kapsamında feshin haklı olup olmadığının değerlendirilmesi gerekir. Bu husus gözetilmeden, feshin haklı nedene dayalı olup olmadığının ilerde açılması muhtemel alacak davasında tartışılmak üzere değerlendirilmemiş olması doğru bulunmamıştır.

9. Açıklanan nedenlerle İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 26. Hukuk Dairesi ile İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 41 ve 50. Hukuk Daireleri arasındaki feshin haklılığının işe iade davasında tartışılması gerekip gerekmediği noktasındaki uyuşmazlığın; feshin haklı olup olmadığını işe iade davasında değerlendirmesi bakımından İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 26. Hukuk Dairesi kararı doğrultusunda giderilmesi gerektiği anlaşılmıştır.

10. Diğer yandan belirtmek gerekir ki; feshin haklı nedene dayalı olup olmadığı, İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 26. Hukuk Dairesi tarafından değerlendirilmesine karşın, 41 ve 50. Hukuk Dairelerince değerlendirilmemiştir. Şu hâlde Bölge Adliye Mahkemeleri kararları arasında feshin haklı olup olmadığı noktasında giderilebilecek bir uyuşmazlık bulunmamaktadır.

V. KARAR

1.Uyuşmazlığın; ceza davası gibi ilerde sonucu değiştirebilecek bir olgu bulunmadığı ve mevcut deliller kapsamında feshin haklı olup olmadığının işe iade davasında değerlendirilmesi gerektiği anlaşıldığından, feshin haklı olup olmadığını

işe iade davasında değerlendirmesi bakımından İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 26. Hukuk Dairesi kararı doğrultusunda giderilmesine,

2. Feshin haklı olup olmadığı noktasında ise uyumsuzluğun giderilmesine yer olmadığına,

3. Dosyanın İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi Hukuk Daireleri Başkanlar Kuruluna gönderilmesine,

4. Karardan bir örneğin Bölge Adliye Mahkemelerinin hukuk dairelerine bildirilmesi için Hâkimler ve Savcılar Kurulu Genel Sekreterliğine gönderilmesine,

11.09.2023 tarihinde oy birliğiyle kesin olarak karar verildi.